

QON KETISHNI TO'XTATISH USULLARI

Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika
xodimlari malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi Termiz filiali o'qituvchilari.

Xamroeva Zuxra
Erniyozova Mushtariy

Annotatsiya: Mazkur maqolada hozirgi vaqtda butun dunyoda ko'p uchrayotgan qon ketish turlari to'g'risida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: qon ketishi, ichki qon ketish, arterial qon ketish, mioma hayz sikli.

Qon ketishni to'xtatish — bu muhim birinchi yordam chorasidir. Qon ketish turiga qarab turli usullar qo'llaniladi. Quyida qon ketishni to'xtatishning asosiy usullari keltirilgan:

1. Qon ketish turlari:

Qon ketish quyidagi turlarga bo'linadi:

Kapillyar qon ketish — mayda qon tomirlaridan, yuzaki jarohatlarda kuzatiladi.

Venoz qon ketish — qonni tomirlar chuqurroq bo'lgan venalardan oqadi, quyuq va doimiy oqimda bo'ladi.

Arterial qon ketish — arterial qon oqimi kuchli, yorqin qizil rangda, pulsatsiyalab oqadi.

Ichki qon ketish — tananing ichki qismida sodir bo'ladi, tashqi belgilar bilan sezilishi mumkin.

2. Qon ketishni to'xtatish usullari:

A. To'g'ridan-to'g'ri bosim qo'yish

Toza mato yoki bint bilan yaraga bevosita bosim qo'yiladi.

Bu usul kapillyar va venoz qon ketishda samarali.

B. Bosimli bint (davleniye povyazka)

Yaraga steril bint bosiladi, ustidan bosimli bint bog'lanadi.

Bint namlanib ketsa, olib tashlanmaydi – ustiga yana yangi bint qo'yiladi.

C. Qon ketayotgan joyni yuqoriga ko'tarish

Qo'l yoki oyoq qon ketayotgan bo'lsa, u yuqoriga ko'tariladi.

Bu qon oqimini kamaytiradi.

D. Arterial qon ketishda – turniket (jgut)

Arterial qon ketishni to'xtatish uchun jarohat yuqorisidan 5-10 sm balandda jgut (turniket) bog'lanadi.

Turniketni aniq vaqt bilan qo'llash kerak (odatda 1 soatdan ortiq bo'lmasligi kerak).

Jgut ustiga vaqti yozilgan qog'oz qo'yiladi.

E. Sovuq qo'llash

Qon ketayotgan joyga muz yoki sovuq kompress qo'yilishi qon tomirlarini toraytiradi va qon ketishni kamaytiradi.

Ichki qon ketishda

Ichki qon ketish shubhasida darhol tibbiy yordam chaqiriladi.

Bemor yotqiziladi, harakatsiz holatda saqlanadi.

3. Qon ketishda yodda tutish kerak bo'lganlar:

Tozalik: Infeksiyadan saqlanish uchun steril materiallardan foydalaning.

Qon ketish turini aniqlang va mos usulni tanlang.

Turniketni noto'g'ri ishlatish to'qima o'limiga olib kelishi mumkin.

Har qanday og'ir qon ketishda shifokorga murojaat qilish shart.

Burundan qon ketishi (epistaksis):

Sabablari:

Bosh miya bosimi oshishi

Burni urilishi

Haddan tashqari quruq havo

Burun ichidagi qon tomirlarning zaifligi

Yordam:

Bemorni tik yoki yengil oldinga egilgan holatda o'tqazing.

Boshini orqaga emas, oldinga eging — qon nafas yo'liga tushmasin.

Burun qismlarini (qanotlarini) barmoq bilan 5-10 daqiqa mahkam bosib turing.

Burunga sovuq kompress (muz, sovuq suvli sochiq) qo'ying.

Agar qon to'xtamasa yoki qayta-qayta ketaversa — LOR shifokorga murojaat qilish kerak.

2. Bachadondan qon ketishi:

Sabablari:

Homiladorlik yoki homiladorlikdan keyingi asoratlari

Hayz siklining buzilishi

Mioma, endometrioz, poliplar

Yordam:

Ayolni yotqizish, sokinlik ta'minlash.

Sovuq kompress past qorin sohasiga qo'yiladi.

Og'ir qon ketishda — tez yordam chaqiriladi.

Og'riq bo'lsa, dori berish faqat shifokor tavsiyasi bilan mumkin.

O'zboshimchalik bilan dori qabul qilinmasin!

3. Jarohatdan qon ketishi (tashqi):

Yordam:

Yuqorida aytilganidek, qon ketish turiga qarab bosim, bint, turniket ishlatiladi.

Yarani antiseptik bilan tozalash kerak (masalan, yod yoki xlorheksidin).

Qon ko'p bo'lsa — tez yordam chaqiring.

4. Ichki qon ketish:

Belgilari:

To'satdan rang oqarishi, holsizlik, hushsizlanish

Terlash, bosh aylanish, yurak urishining tezlashishi

Qorinda yoki ko'krakda og'riq

Yordam:

Bemor yotqiziladi, harakatsiz saqlanadi.

Sovuq kompress qon ketayotgan joyga (masalan, qorin) qo'yiladi.

Ichki qon ketishda hech qanday dori berilmaydi.

Darhol tez tibbiy yordam chaqirish zarur.

Tavsiya etilgan adabiyotlar:

1. A.Gadoyev,M.Ziyayeva ,R.Turaquliv “Terapiya ”Toshkent -2022 yil
2. V.N.Turaqulov,L.X.Musadjonova ,X.A.Raxmatova “Terapiyada hamshiralik parvarishi ”o’quv qo’llanma -2019 yil
3. A.G.Gadaev,R.K.Solixodjaeva,M.X.Alimova,X.S.Axmedov,S.Q.Nazarova,L.X .Musajonova ” Umumiy amaliyot hamshiralari uchun amaliy ko’nikmalar to’plami ” Toshkent – 2011 yil
4. R.K.Solixodjaeva,G.SH.Omonova,N.A.Nurmuhammedova,Z.I.Ro’ziyeva “Asosiy yuqumsiz kasalliklar bo’yicha klinik protokollar ”Toshkent-2017

Elektron ta’lim resurslari:

[www. minzdrav.uz](http://www.minzdrav.uz)—O’z.Res. Sog’liqni Saqlash tizimigaoid me’yoriy hujjatla

<http://www.ziyonet.uz>

<http://www.edu.uz>

www.lex.uz